

REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE ECONOMICE ALE BRICS ȘI G7

Ioana-Iulica, Mihai¹, Georgiana, Mîndreci

Rezumat: În contextul tendințelor de modificare a raportului de forțe din economia mondială, lucrarea de față evidențiază, în principal, influențele economice, politice și strategice pe care țările emergente, membre ale Grupului BRICS le exercită la nivel mondial. Criza economică actuală a impus extinderea cadrului de dezbateră a problemelor globale pe calea tranziției de la reuniunile grupului marilor puteri industriale G-7 la grupul mult mai larg G-20, din care fac parte și state emergente. Prin intermediul analizei deductive, sunt prezentate și unele estimări ale contextului economic mondial pentru următoarele decenii. Este de așteptat ca acest context să fie puternic influențat de impactul crizei actuale asupra reșezării sferelor de influență mondială. Ascensiunea statelor emergente, modificarea ponderii lor în economia mondială generează schimbări și influențează cadrul decizional internațional. Practic, acestea sunt acum actori importanți pe scena noii ordini globale, de care SUA sunt nevoite să țină seama, cu toate că rămân o superputere mondială.

Cuvinte cheie: state/puteri emergente, BRICS, G-7, raport de forțe

Clasificare JEL: F01; F43

1. Introducere: De la BRIC la BRICS

Acronimul BRIC, format din inițialele țărilor membre (Brazilia, Rusia, India, China), se pare că a fost stabilit de către Jim O'Neill, expert în cadrul diviziei de cercetare a grupului Goldman Sachs, încă din anul 2001 pentru a atrage atenția asupra oportunităților de câștig pe care le oferă ceea ce compania numea piețele emergente. În opinia lui, grupul BRIC putea rivaliza cu grupul G7 (SUA, Japonia, Germania, Franța, Marea Britanie, Italia, Canada), prin ritmul de creștere economică, mărimea populației și potențialul economic.

Dialogul politic între statele BRIC, a început în 2006, la New York, prin întâlnirea miniștrilor de externe și a continuat prin summiturile organizate, începând cu anul 2008, la Yekaterinburg, Rusia, la care au participat liderii celor patru state.

În perioada 2009 – 2011, BRIC, alianța celor mai puternice economii emergente de pe planetă a fost privită cu circumspecție, deoarece interesele acestor țări pe scena internațională sunt adesea diferite, iar uneori chiar contradictorii. Un exemplu în acest sens poate fi politica monetară a Chinei, de subevaluare a cursului de schimb al monedei naționale (yuan), fapt ce generează costuri pentru economiile altor țări, inclusiv pentru Brazilia, India și Rusia.[Conjunctura Economiei Mondiale, 2011: pp.135]

În anul 2011, președintele chinez l-a invitat oficial pe Președintele Africii de Sud să participe la cel de-al treilea summit al BRIC, organizat în cel mai sudic oraș chinez, Sanya, provincia Hainan, moment în care s-a constituit grupul BRICS[Conjunctura Economiei Mondiale, 2011: pp.135]. Deși nu este o organizație politică sau economică și nici un grup recunoscut ca G7 sau G20, BRICS s-a transformat într-un simbol al decăderii lente, dar sigure, a lumii guvernate de SUA, devenind o garanție a multipolarității mondiale. În prezent, țările BRICS au obiective îndrăznețe, care vizează creșterea economică și consolidarea poziției lor în ierarhia mondială. Acestea doresc să creeze propriul sistem de plată și creditare în valutele naționale. Se pare că guvernele acestor țări au făcut primul pas spre reducerea dependenței de cele două valute de rezervă la nivel mondial – dolarul american și euro. De asemenea, la summitul din 2012, țările BRICS, au decis să creeze o bancă de dezvoltare nouă, ca alternativă a Băncii Mondiale, care să se numească – South-SouthBank sau Brics Bank.[PublikaTV]

¹ Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, iuliamihai72@yahoo.com

Viziunea statelor emergente, despre noțiunea de ordine mondială și suveranitate, nu coincide întotdeauna cu viziunea puterilor occidentale, chiar dacă și acestea, în faza lor de început economic, au fost adeptele protecționismului, [The Telegraph, 2012] la o scară mult mai mare decât o fac astăzi țările emergente. Dar, în prezent, puterile emergente nu mai pot fi ignorate în abordarea problemelor cu care se confruntă omenirea în ansamblul ei: creșterea sărăciei, creșterea demografică, proliferarea nucleară sau încălzirea climatică.

2. O privire de ansamblu asupra potențialului statelor BRICS și G7

Economia mondială cunoaște un proces de schimbare și transformare continuă. Fiecare etapă parcursă de omenire, în dezvoltarea economică mondială, a avut învingători dar și perdanți [Dindire, 2012, pp. 16-32]. Omenirea a fost supusă în permanență schimbărilor, pe traseul parcurs de la bipolarism la multipolarism. În prezent, o altă etapă de schimbări își scrie istoria, care generează consecințe în spațiul configurației statelor lumii. Criza financiară declanșată în 2007 a deschis culoarul statelor emergente, care, după 2008, au contribuit pregnant la redresarea economiei mondiale. Deși în trecut au avut de suferit din cauza politicilor coloniale practicate de puterile occidentale, în prezent realizările economice și sociale ale țărilor emergente din grupul BRICS sunt evidente, mai ales datorită potențialului demografic și ratei anuale de creștere a PIB.

Tabel nr. 1

Grupul G-7 (2012-estimat)				
State membre	Populație (milioane)	PIB (PPP) (miliarde \$)	creștere PIB 2010	creștere PIB 2011
SUA	313	15.660	3,0 %	3,2 %
Japonia	127	4.617	4,0 %	1,6 %
Germania	82	3.194	3,6 %	1,5 %
Marea Britanie	62	2.323	1,4 %	1,1 %
Franța	65	2.253	1,4 %	1,7 %
Italia	61	1.834	1,3 %	0,6 %
Canada	34	1.446	3,2 %	2,5 %
Total	744	31.327	2,55%	1,74 %
Grupul BRICS (2012-estimat)				
State membre	Populație (milioane)	PIB (PPP) (miliarde \$)	creștere PIB 2010	creștere PIB 2011
Brazilia	204	2.362	7,5 %	3,8 %
Rusia	142	2.509	4,0 %	4,3 %
India	1.189	4.735	10,1 %	7,8 %
China	1.336	12.380	10,3 %	9,2 %
RAS	49	578	2,8 %	5,2 %
Total	2.920	22.564	6,94 %	6,06 %

Sursa: *Global Development Horizons. Multipolarity: The New Global Economy*, World Bank, Washington, 2011, (<http://www.worldbank.org>) și *The World Factbook*, (Accesat la data de 22.02.2013), (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2001rank.html>).

Grupa țărilor emergente cuprinde, pe lângă țările BRICS, și alte state, cu potențial demografic și creștere economică mare (între 4% și 7%). Acestea se pare că își conturează poziția, formând grupuri, cum este și cazul țărilor MIST (Mexic, Indonezia, Coreea de Sud și Tunisia), care au făcut față consecințelor crizei mondiale. Dacă se ia în considerare aportul țărilor emergente împreună cu cel al țărilor în dezvoltare, la creșterea economiei

mondiale, începând cu anul 2009, când a avut loc cea mai mare contracție postbelică, se constată că redresarea de după acest an a fost posibilă datorită aportului adus de această grupă. Conform Băncii Mondiale această evoluție este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 2. Aportul celor două grupe de țări la creșterea economică mondială

	2009	2010	2011	2012 (estimat.)
Creșterea economică mondială	-0,7 %	5,1 %	4,0 %	4,0 %
Țări dezvoltate	-3,7 %	3,1 %	1,6 %	1,9 %
Țări emergente și în dezvoltare	2,8 %	7,3 %	6,4 %	6,1 %

Sursa: *Global Development Horizons. Multipolarity: The New Global Economy*, World Bank, (<http://search.worldbank.org/data?qterm=emerging%20economies&language=EN>)

Preponderența țărilor emergente în balanța demografică a lumii, contribuția lor semnificativă la creșterea economică globală, prefigurează o nouă ordine mondială, în care puterile emergente, printr-un anumit grad de coordonare politică, să influențeze guvernanta lumii. Economia mondială va crește de trei ori în următorii 40 de ani, iar țările emergente vor depăși multe state dezvoltate în topul celor mai importante economii din lume.

Banca britanică HSBC prin Global Research, în urma studiului – *The World in 2050*, realizat în ianuarie 2012 pe 100 de țări, a identificat noua configurație mondială:

- China va surclasa SUA și va fi cea mai mare economie a lumii;
- India va ocupa locul trei;
- Marea Britanie se va lupta cu Germania pentru prima poziție în UE;
- Marea Britanie va avea cea mai mare populație din Europa (72 mil.) și va fi urmată de Germania (71 mil.);
- Japonia va fi pe locul patru și va avea o populație cu 40% mai mică;
- Brazilia și Mexic vor depăși țări dezvoltate precum Franța sau Canada;

Tabel nr. 3. Top 10 țări după mărimea PIB (PIB estimat la PPP)

Nr. crt.	PIB (estimat) 2012	miliarde \$	Nr. crt.	PIB 2050	miliarde \$
1.	SUA	15.660	1.	China	25.334
2.	China	12.380	2.	SUA	22.270
3.	India	4.735	3.	India	8.165
4.	Japonia	4.617	4.	Japonia	6.429
5.	Germania	3.194	5.	Germania	3.714
6.	Rusia	2.509	6.	Marea Britanie	3.576
7.	Brazilia	2.362	7.	Brazilia	2.960
8.	Marea Britanie	2.323	8.	Mexic	2.810
9.	Franța	2.253	9.	Franța	2.750
10.	Italia	1.834	10.	Canada	2.287
11.	Mexic	1.758			
12.	Coreea de Sud.	1.622			
13.	Canada	1.446			

Sursa: Pentru anul 2012: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2001rank.html>; Pentru anul 2050: http://www.hsbc.com.mx/1/PA_esf-ca-app-content/content/home/empresas/archivos/world_2050.pdf

Creșterea economică mondială medie se va situa în jurul a 3%, fiind cu un procent mai mare decât creșterile medii înregistrate în ultimii zece ani. Conform raportului,

economia mondială se va lansa într-un mega-boom în următoarele decenii, creșterile fiind susținute de economia americană și de cea chineză, care se vor detașa de celelalte țări. Dar, deși China va depăși SUA, americanii vor continua să fie de trei ori mai bogați decât chinezii. Nivelul de trai, în țările emergente va rămâne, în continuare, inferior celui înregistrat în țările dezvoltate.

Tabel nr. 4. Situația rezervelor valutare și de aur, la 31.12.2011 (valori estimate)

G-7 miliarde \$		BRICS miliarde \$	
Japonia	1.296	China	3.213
Germania	239	Rusia	499
Franța	172	Brazilia	352
Italia	173	India	299
Marea Britanie	95	Africa de Sud	49
Statele Unite	148		
Canada	66		
Total	2.189	Total	4.412

Sursa: CIA-The World Factbook, (Accesat la data de 21.02.2013).
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>)

Țările emergente au trecut relativ ușor prin criza financiară și economică declanșată în 2007, iar acum pot face față crizei datoriilor suverane ale statelor occidentale, pentru că dispun de resurse importante pentru creditarea investițiilor interne și pe plan internațional.

China, a doua putere economică și comercială a lumii, a devenit și o putere financiară de talie mondială, datorită imensei rezerve valutare, ceea ce modifică substanțial balanța capacității de creditare la nivel global. Rezerva valutară a Japoniei, cea mai mare din lume, până de curând, se ridică la 40,3% din cea a Chinei, iar rezerva valutară a țărilor G7 înseamnă 68% din rezerva Chinei și 49,6% din cea a grupului BRICS.

Nivelul mult mai scăzut al rezervelor valutare deținute de puterile occidentale din grupul G7 în raport cu cele deținute de țările grupului BRICS, fără a mai lua în considerare și rezervele deținute de celelalte puteri emergente, sunt o dovadă a schimbărilor importante ce au loc la nivel global în planul raporturilor financiare. În timp ce marile puteri industriale, constrânse de presiunea crizei datoriilor suverane nu mai reprezintă o sursă sigură de creditare pentru țările aflate în dificultate, China împreună cu celelalte țări ale grupului BRICS utilizează importante rezerve valutare pentru a le investi în UE, Africa și America de Sud. Mai mult, implicarea BRICS în creditarea internațională este evidentă, mai ales după Summitul G20 din Los Cabos (Mexic, 2012), când acestea au anunțat că pot pune la dispoziția FMI sume considerabile, necesare pentru stimularea creșterii economice. Dar, cum nimic nu este gratis, statele BRICS au cerut ca voturile lor în cadrul deciziilor FMI să cântărească mai mult, bazându-se pe forța financiară de care dispun și pe faptul că SUA, principalul finanțator al FMI, nu mai este în poziția de lider economic mondial.

3. Perspective ale BRICS și G7

Actuala criză, deși a avut un caracter global, o serie de țări au făcut față șocului, mult mai bine decât altele, contribuind substanțial la dinamica economiei mondiale. Aceste țări, denumite puteri emergente, au reușit prin politicile inițiate să atingă ritmuri de creștere economică spectaculoase.

Politicile inițiate de grupul BRICS pot influența și alte țări, ceea ce ar face ca gruparea să devină un factor important în luarea deciziilor participanților la reuniunile G20

și implicit să reducă influența în politica mondială a grupului G7, ceea ce ar crea serioase probleme în politica externă a SUA. Potrivit McKinsey Global Institute, țările BRICS figurează în top 7 state care vor avea cea mai înaltă creștere economică până în anul 2025[Dobbs R. et al, 2011]. Puterile emergente, se vor menține la un nivel de creștere de 5,1% - 6,2%, în timp ce statele dezvoltate în ansamblul lor, se vor situa la un nivel de 1,3%-1,9%. Japonia va înregistra o creștere de doar 1,7%, iar SUA va atinge un nivel de 1,5%. În contextul în care se vor menține aceste diferențe de creștere economică, studiile de tendință ne arată că în anul 2019 aceste țări vor ajunge din urmă grupul țărilor dezvoltate și ca urmare ierarhia puterilor economice se va modifica în jurul anului 2030-2032, pe primul loc trecând China, urmată, în ordine descrescătoare de SUA, India, Brazilia, Germania și Japonia.[IBRD and The World Bank, 2011] Practic, națiunile aflate în dezvoltare vor susține creșterea economiei mondiale în următoarele decenii, în frunte cu China și India [Stiglitz E.J., 2010: pp. 76-85]. Creșterea rapidă a piețelor de consum din marile economii emergente, asociată cu dezvoltarea rapidă a clasei de mijloc, vor furniza noi oportunități pentru companiile occidentale.

Reechilibrarea raporturilor geopolitice globale pe calea constituirii unui nou pol de putere care își afirmă voința de a contribui la ameliorarea conducerii afacerilor internaționale a devenit, în prezent, o realitate acceptată de puterile occidentale. Momentul recunoașterii necesității de a include reprezentanții țărilor emergente în căutarea soluțiilor pentru problemele cu care se confruntă omenirea în secolul XXI, a fost formarea grupului decizional G20, pentru dezbaterile problemelor critice ale guvernantei globale. Noua structură răspunde mai bine necesităților actuale decât grupul G7. Deși practica reuniunilor G7 continuă, centrul de greutate al dezbaterilor privind starea lumii s-a deplasat spre G20, mai ales după 2008. În prezent, participanții la dezbaterile G20 reprezintă 90% din PIB-ul global, 2/3 din populația lumii și 80% din comerțul mondial.[Tămaș S., 2011:pp. 3-11]

De fapt, puterile occidentale lovite de crize periodice și-au schimbat atitudinea și au acceptat să abordeze problematica conducerii afacerilor mondiale în dialog cu puterile emergente[Brzezinski Z., 2010: pp.102-104]. La rândul lor, țările emergente au reușit, prin politicile adoptate, să se responsabilizeze, alături de puterile occidentale, în abordarea problemelor cu care se confruntă economia mondială, în prezent.

4. Concluzii

Pe fondul crizei financiare care a marcat în mod profund lumea, statele BRICS nu par să o ducă deloc rău. Ponderea BRICS în economia mondială este substanțială: reprezintă 43% din populația lumii; 25% din PIB-ul mondial; 18% din comerțul mondial; atrage 53% din capitalul străin și participă cu 45% la creșterea economică mondială [Cuts International].

Dincolo de oportunitățile deschise și de potențialul incontestabil existent prin faptul că BRICS implică aproape toate continentele, țările din acest grup vor avea de întâmpinat, fără îndoială, și numeroase provocări, deoarece ele nu au decât până la un anumit punct o agendă comună. În practică, India și China sunt atât concurenți cât și aliați strategici, însă India nu privește tocmai cu încredere faptul că cealaltă țară are o armată numeroasă. Rusia este un mare exportator de energie, în timp ce China importă foarte mult. Rusia urmărește cu atenție cum influența Chinei în Africa sporește pe zi ce trece. Brazilia, în schimb, nu se află într-o competiție atât de strânsă cu celelalte țări și este situată într-o zonă nu prea comodă.

Într-o accepțiune metaforică se poate spune că fiecare țară BRICS își exercită influența la nivel mondial, în domenii care le pune în valoare potențialul național: China și-a asumat rolul de *bancher global*, Rusia de *stație de combustibil*, India de *birou mondial*, Brazilia de *furnizor de resurse*, iar Africa de Sud de *porți spre continentul african*. [Financiarul.ro]

Bibliografie:

1. Brzezinski Zbigniew, *Marea Tablă de Șah. Geopolitica lumilor secolului al XXI-lea*, Editura Univers Enciclopedic, 2010;
2. Dobbs Richard et al., *Urban world: Mapping the economic power of cities*, McKinsey Global Institute, March 2011; (Accesat la data de 19.03.2013);
3. http://www.mckinsey.com/Insights/MGI/Research/Urbanization/Urban_world
4. Dindire L.M., 2012, *Elemente de influență a comportamentului organizațional în noua paradigmă economică*, Revista Teorie Economică și Aplicată, Vol XIX (2012), Nr. 4(569), pp. 16-32
5. Stiglitz E. Joseph, *În cădere liberă. America, piața liberă și prăbușirea economiei mondiale*, Editura Publică, București, 2010;
6. Tămaș Sergiu, *Schimbări istorice în raporturile de putere*, Revista Sfera politicii, Nr. 165/2011;
7. Zoellick Robert calls for BRICS bank. *The Telegraph*, 02.04.2012. <http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/banksandfinance/9180373/Robert-Zoellick-calls-for-Brics-bank.html> (Accesat la data de 21.03.2013)
8. Războaie valutare. BRICS vs SUA, *Publika TVstație oficială a CNN*, 27.04.2012. http://www.publika.md/razboaiele-valutare--brics-vs--sua_817781.html (Accesat la data de 20.02.2013)
9. *Multipolarity: The New Global Economy*, IBRD and The World Bank, Washington D.C., 2011.
10. http://siteresources.worldbank.org/INTGDH/Resources/GDH_CompleteReport2011.pdf
11. BRICS Trade & Economics Research Network (BRICS-TERN), *Cuts International*, http://www.cuts-citee.org/pdf/Backgrounder-BRICS_TERN.pdf (Accesat la data de 21.02.2013)
12. *Conjunctura economiei mondiale 2011-2012*, Editată de Institutul de Economie Mondială, București;
13. Ziarul Financiar, 18 aprilie 2011; <http://www.financiarul.ro/2011/04/18/noua-ordine-mondiala-prin-ochii-tarilor-emergente/> (Accesat la data de 20.02.2013)